

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras

w sprawie **R.P.**

ukaranego za wykroczenie z art. 92 § 1 k.w. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu, w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

w dniu 21 listopada 2024 r.,

kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść

od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w Zawierciu

z dnia 20 maja 2021 r., sygn. akt II W 107/21

**uchyla zaskarżony wyrok nakazowy i na podstawie art. 45 § 1 k.w.
w zw. z art. 5 § 1 pkt 4 k.p.w. postępowanie umarza, a kosztami
postępowania obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem nakazowym z dnia 20 maja 2021 r., sygn. akt II W 107/21, Sąd Rejonowy w Zawierciu uznał obwinionego R.P. za winnego zarzucanego mu czynu, wyczerpującego znamiona art. 92 § 1 k.w. w zw. z § 86 ust. 5 rozporządzenia Ministra Infrastruktury oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2002 r. w

sprawie znaków i sygnałów drogowych oraz art. 97 k.w. w zw. z art. 78 ust. 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym w zw. z art. 9 § 1 k.w., za który wymierzył mu karę 100 zł grzywny.

Wyrok ten uprawomocnił się z dniem 15 czerwca 2021 r.

Kasację w tej sprawie złożył Rzecznik Praw Obywatelskich zaskarżając powyższy wyrok w całości na korzyść ukaranego. W kasacji podniósł zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na jego treść naruszenia art. 93 § 2 i 4 k.p.w. w zw. z art. 21 § 1 pkt 2 k.p.w. w zw. z art. 1 § 1 k.w. przez nieuzasadnione przyjęcie, że *„występują przesłanki do rozpoznania sprawy obwinionego R.P. w postępowaniu nakazowym i w konsekwencji wydanie w dniu 20 maja 2021 r. wyroku nakazowego, na mocy którego został on uznany za winnego popełnienia w dniu 13 lutego 2020 r. wykroczenia z art. 92 § 1 k.w. w związku z § 86 ust. 5 rozporządzenia Ministra Infrastruktury oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2002 roku w sprawie znaków i sygnałów drogowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2310 z późn. zm.) oraz z art. 97 k.w. w zw. z art. 78 ust. 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku - Prawo o ruchu drogowym w zw. z art. 9 § 1 k.w., pomimo, iż wynikające ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego okoliczności uzasadniały powzięcie wątpliwości co do poczytalności obwinionego, co powinno skutkować skierowaniem sprawy na rozprawę celem wyjaśnienia tej kwestii i ewentualnego wyznaczenia ukaranemu obrońcy z urzędu, a nadto pomimo, że na podstawie dodanego z dniem 1 stycznia 2020 r. przez art. 4 pkt 3 lit. e ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1579 z późn. zm.) art. 140n ust. 7 p.r.d. doszło do depenalizacji odpowiedzialności za wykroczenie będące jednocześnie naruszeniem, o którym mowa w art. 140mb p.r.d., na rzecz stosowania przepisów o odpowiedzialności administracyjnej, a zatem zachowanie obwinionego nie realizowało znamion wykroczenia z art. 97 k.w. w zw. z art. 78 ust. 2 p.r.d.”*

W konkluzji skarżący wniósł o *„uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego w Zawierciu i umorzenie postępowania na podstawie art. 45 § 1 k.w. w zw. z art. 5 § 1 pkt 4 k.p.w. - z uwagi na przedawnienie orzekania.”*

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna w stopniu oczywistym, co umożliwiało jej uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Rację ma skarżący, że zaskarżone orzeczenie zostało wydane z rażącym i mającym istotny wpływ na jego treść naruszeniem wskazanego w zarzucie przepisu prawa procesowego. Zgodnie z art. 93 § 2 i 4 k.p.w. sąd może wydać wyrok nakazowy, gdy okoliczności czynu i wina obwinionego nie budzą wątpliwości, nadto nie może tego uczynić, jeżeli zachodzą okoliczności określone w art. 21 § 1 k.p.w. a zatem występują uzasadnione wątpliwości co do poczytalności obwinionego. Słusznie zauważa skarżący, że w świetle materiałów tej sprawy takie uzasadnione wątpliwości powinny zostać powzięte zwłaszcza gdy dostrzeże się protokół przesłuchania R. P. jako podejrzanego w sprawie o czyn z art. 178b k.k. (k. 36) w którym wskazywał on na kilkuletni okres leczenia w Poradni Zdrowia Psychicznego w Z., jak i załączone zaświadczenie potwierdzające hospitalizację R. P. w Szpitalu w C. (k. 61) oraz treść dokumentu na k. 41.

Powyższe okoliczności dawały podstawę co najmniej do powzięcia wątpliwości co do poczytalności obwinionego, a już ten fakt uniemożliwiał skierowanie sprawy do postępowania nakazowego. Zaniechanie wyjaśnienia tych wątpliwości i przeprowadzenie postępowania nakazowego zakończone wydaniem zaskarżonego wyroku, naruszyło w sposób rażący przepisy art. 93 § 2 i 4 k.p.w. w zw. z art. 21 § 1 pkt 2 k.p.w., co trafnie podniesiono w niniejszej kasacji. W sytuacji zaistnienia uzasadnionych wątpliwości co do poczytalności obwinionego (art. 21 § 1 pkt 2 k.p.w.), obowiązkiem sądu jest rozpoznanie sprawy na rozprawie z obligatoryjnym udziałem obrońcy (art. 21 § 3 k.p.w.). Już tylko stwierdzenie zaistnienia tego uchybienia powodowało konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku nakazowego, choć nie można odmówić też słuszności stanowisku i argumentacji skarżącego odnoszących się do zachowania obwinionego, które w ocenie sądu *meriti* realizowało znamiona wykroczenia z art. 97 k.w. w zw. z art. 78 ust. 2 p.r.d. Prawdą jest, co uszło uwadze zarówno autorowi wniosku o ukaranie jak i sądowi wydającemu zaskarżony wyrok, że zanim obwiniony przedmiotowy czyn popełnił, doszło do zmiany reżimu odpowiedzialności za tego rodzaju zachowanie i jego depenalizacji na gruncie prawa wykroczeń. Z dniem 1 stycznia 2020 r., zgodnie z art. 140n ust. 7 p.r.d. dodanym art. 4 pkt 3 lit.e ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o

zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1579 z późn. zm.), naruszenie obowiązku zawiadomienia o nabyciu lub zbyciu pojazdu zarejestrowanego podlega wyłącznie reżimowi odpowiedzialności administracyjnej (obecnie z dniem 1 stycznia 2024 r. zgodnie z art. 78 ust. 2 pkt 1 zmienionym przez art. 2 pkt 4 lit. a ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. - Dz.U. z 2023 r., poz.1394, właściciel pojazdu zarejestrowanego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest obowiązany zawiadomić w terminie nieprzekraczającym 30 dni starostę jedynie o zbyciu pojazdu). Jeśli zatem czyn objęty orzeczeniem w czasie jego popełnienia nie był już zabroniony pod groźbą kary, a wyłącznie egzekwowany w drodze odpowiedzialności administracyjnej, to w myśl normy wynikającej z art. 1 § 1 k.w. niedopuszczalnym było żądanie ukarania, a następnie uznanie przez sąd, że obwiniony dopuścił się popełnienia przedmiotowego wykroczenia (art. 97 k.w. w zw. z art. 78 ust. 2 p.r.d.).

Kwestię tę należało podnieść jedynie ubocznie wobec stwierdzenia przyjęcia przez sąd *meriti* konstrukcji rzeczywistego zbiegu przepisów ustawy (art. 9 § 1 k.w.) i zaistnienia pierwszego z podnoszonych w kasacji uchybień, które wykluczało ten tryb procedowania i możliwość wydania wyroku nakazowego. Skoro w tej drugiej kwestii podniesionej w kasacji nie było możliwe uniewinnienie z fragmentu czynu (por. przyjęty opis czynu i jego kwalifikacja - art. 9 § 1 k.w.), to konieczne stało się umorzenie postępowania ze względu na przedawnienie karalności zarzuconego obwinionemu wykroczenia (art. 45 § 1 k.w.). Zgodnie z tym przepisem, karalność wykroczenia ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynął rok; jeżeli w tym okresie wszczęto postępowanie, karalność wykroczenia ustaje z upływem 2 lat od zakończenia tego okresu. Z kolei, w myśl art. 5 § 1 pkt 4 k.p.w. nie wszczyna się postępowania, a wszczęte umarza, gdy nastąpiło przedawnienie orzekania. Skoro zatem zarzucony obwinionemu czyn został popełniony w dniu 13 lutego 2020 r. to jego karalność, w realiach niniejszej sprawy, ustała w dniu 13 lutego 2023 r., co z kolei uniemożliwia orzekanie w tej sprawie.

W takiej sytuacji, postępowanie w sprawie należało umorzyć, a kosztami postępowania obciążyć Skarb Państwa.

Z uwagi na powyższe, orzeczono jak na wstępie.

[WB]

r.g.